

Klitfaarene i Ho=Oksby Sogne i ældre Tider

Af P. M. Gundersen.

Ho-Oksby Sogne udgør største Delen af det forholdsvis lave, flade Land mellem Hjerting Bugt og Vesterhavet. I dette udprægede Klitland, har der fra gammel Tid været holdt mange Faar.

Landet led tidligere meget af Sandflugt. Og i disse Perioder har det utvivlsomt været strengt for de ellers saa nøjsomme og haardføre Hedefaar at klare sig.

Først omkring ved Aar 1800 søger man for Alvor at blive Herre over Sandflugten, og Ernæringsforholdene for Faarene bedredes. Men der blev anden Modgang for dem — Klitopsynet! Faarene maatte ikke opholde sig i Klitterne, hvor der var foretaget Sanddæmpningsarbejder. Klitfogderne fik strenge Paalæg om at optage Faarene og mulkere Ejerne. Det var Klitfogderne ikke glade for. Saa fandt nogle af dem paa en Udvej. De enedes med Beboerne om, at disse skulle give nogle Skilling aarlig, eftersom de havde Faar, og saa maatte Faarene gaa frit i Klitterne. Pengene blev indsendt til Rentekammeret som betalte Mulkter; saa var det tilfreds, Klitfogderne og Bønderne ligeledes. Saaledes slap man uden om Ubehagelighederne, og Loven skete tildels Fyldest.

Kom der saa Overordnede paa Inspektion, varskoede Klitfogderne Befolkningen: Faarene skulde fjernes af Klitterne! Undertiden kom alle ikke bort. Opdagede Klitfogden da paa Vandringen gennem Klitterne en Flok Faar, sørgede han for at faa de høje Herrer ledet uden om. Undertiden murkede Inspektionen dog over de mange Faarespor, man kunde se; der maatte være Faar i Klitterne!

Fra 1800 til henimod 1900 steg Faareantallet i Ho-Oksby stærkt, 1880-90 har Tallet været ca. 2500 Vinterfaar. Paa de større Gaarde, som havde 300 — 400 Td. Land Hede og Klit, holdtes ca. 25 Vinterfaar. Naar de gamle afstod en saadan Gaard enten til en af Børnene eller til Fremmede og gik paa Aftægt, udtog de gerne 2 — 3 Faar, som Gaardens Ejer skulde fodre og græsse. Døde et Aftægtsfaar, skulde Ejeren sætte et andet i Stedet. Til Gengæld tilfaldt Faarene ved Aftægtsfolkenes Død Stedets Ejer. Var der en ældre Søn eller Datter, som skulde have Tilhold paa Gaarden, fik de undertiden ogsaa et Faar, som skulde passes. Havde en ældre Karl eller Pige tjent paa en Gaard i flere Aar, kunde en Del af Lønnen ligeledes betales med et Faar; af det havde Tyendet da Ulden og Yngelen. Penge var jo faa i disse Tider. Husmændene havde 8 — 10 Faar. Selv Folk i jordløse Huse havde nogle Faar. Man gjorde et Par Dages Sletarbejde for en Gaardmand, der var Ejer af store Arealer, og fik saa Lov til at græsse et Par Faar; men det blev gerne til flere, og de gik løse hele Aaret, saa de var ikke til at holde Tal paa.

Nu kunde man tro, at der af det store Antal Vinterfaar kunde blive mange Lam at sælge om Efteraaret; men det var ikke Tilfældet, i alt Fald ikke i

første Halvdel af det 19. Aarhundrede. I sidste Halvdel solgtes en Del, men de kostede kun 8 -- 10 Kr. Stykket. De fleste af Faarene fik kun eet Lam, og af Gimmernes Lam døde mange, fordi Moderen ikke havde Mælk i Yveret paa Grund af for daarlig Ernæring i Vintertiden. Man havde næsten altid et Par Dæggelam paa hvert Sted i Sommertiden. Endvidere tog Ræven nogle Lam. Desuden skulde der mange Faar til at fylde Saltkarret om Efteraaret, Dyrene vejede ikke ret meget. Endvidere skete det ikke saa sjældent, at en Mands Faarebestand blev angrebet af en Leversygdom, nemlig af Leverikter. Iktens Æg udklækkes i fersk Vand i lave, sumpede Enge eller oversvømmede Lavninger. Larverne borer sig ind i en lille Snegl (*Limnæa minuta*), og efter Generationsskifter forlader de i Reglen Sneglen som Haleikter og kryber til sidst op paa Græsstraa og indkapsler sig der. Faar, som i Sommertiden fortrinsvis søgte Føden i lave sumpede Enge, var selvsagt særlig udsatte for at faa Snylteren i sig, naar de aad Græsset. Fra Faarets Fordøjelseskanal trængte Ikterne saa i stort Tal ind i Galdegangene, samtidig med at de voksede stærkt, og den farlige og pinefulde Sygdom var saa i Gang. Faareholderne kaldte dem „Iglers“. Naar det syge Faar om Efteraaret blev opsvulmet under Underkæben, „Vandpose“ kaldte man det, saa vidste man, hvad Vej det gik. Dyret afmagredes, og naar det i Løbet af Vinteren døde og eventuelt blev opsprættet, var Bugen fyldt med Vand, og Leveren var næsten ikke andet end disse „Iglers“. Sygdommen kunde undertiden tynde saa slemt ud i en Mands Faareflok, at der maatte indsættes Lam. Nu er der fremstillet en meget virksom Pille imod Snylteren.

Naar en Mand ved 60 Aars Alderen havde afstaaet Ejendommen, vilde han og hans Kone som Regel gerne passe Faar, især naar de selv havde nogle Stykker. Voksede der Børn op paa Ejendommen, kom de med de gamle og fik forklaret, hvorledes de skulde tøjre Faarene, saa de ikke hængte sig ved at snøre Tøjret om en Brink el. lign. Og saa kunde Børnene gøre den ene Tur. Faarene skulde tilses Morgen og Aften, og om Aftenen skulde de vandes, saafremt det ikke var Regnvejrr. Man havde gerne 6 — 8 i Tøj, to og to koblet sammen. Det gjaldt om at have saa mange løse som muligt, for de blev de bedste. Men der kunde være gamle Faar, som ikke taalte Friheden, men ville gaa ind paa Kornmarkerne. Kom et saadant Faar løs, kunde de gamle Mennesker ikke faa fat paa det. Selv om det var vant til at faa et Stykke Brød og blev lokket med det, skulde det nok passe paa ikke at komme nærmere, end det kunde smutte bort, saa snart det havde faaet Brødet i Munden; men naar Børnene var en 8 — 9 Aar, kunde de løbe det ind; Faaret kunde ikke løbe ret længe, inden det skulde af med Vandet, og saa var Hyrden over det og greb det i Nakken.

De løsgaaende Faar skulde helst ses hver Morgen. Som før nævnt var Rævene slemme, navnlig i den Tid de havde Unger. Det var ikke sjældent, de tog 3 — 4 Lam fra en Mand en Sommer. Man søgte at skræmme Rævene. Man brugte saaledes en „Kysemand“ eller „Ræjmand“, som bestod af to Stykker Træ slaaet sammen som et Kors, hvorpaa der blev hængt gamle Klædningsstykker. Gamle Koner var Mestre i at faa saadan en „Ræjmand“ udstaferet, saa den lignede et Menneske. Saa blev Faarene om Afte-

nen tøjrede omkring Skræmset, og de løse Faar saa vidt muligt ogsaa samlet. Næste Dag blev „Ræjmanden“ flyttet til en anden Plads. Men den bedste Maade at holde Rævene paa Afstand paa var, at tøjre Hunden ude i Klitterne om Aftenen, og saa samle Faarene omkring den.

En anden Fare truede Klitfaarene i den varme Sommertid. Hvis Dyrene da fik tyndt Liv paa Grund af daarligt Drikkevand af Vandpytterne, overfaldtes de af Fluer, som satte Spy paa dem. Hurtigt udviklede der sig Maddiker, og blev Dyret ikke omgaaende fundet og rensed, var det snart ødelagt. Og det kunde være vanskeligt at finde, da det smed sig ind under Sandbrinkerne, men laa dog ikke længe paa et Sted; thi Dyret var i svær Pine. Blev det fundet i Tide og rensed, blev den rensede Del indsmurt i Tjære. Det var ogsaa en haard Kur for Dyret.

Desuden skete det ikke saa sjældent, at et Faar blev bidt af en Hugorm, gerne ved Munden, som blev ophovnet. I Almindelighed fik det ikke dødeligt Udfald. Hyrden, Dreng eller Pige, var af de gamle instrueret om, at han skulde lade Vandet i den ene Træske og vaske det ophovnede Sted og derefter vriste Munden op paa Faaret og hælde Resten i Halsen paa det. De gamle gjorde ligesaa. Nu anser Lægevidenskaben vist ogsaa en Portion Ammoniak for at være virksom mod Hugormegift. Det havde de gamle Klitboere i Tidens Løb erfaret sig til.

Satte det ind med haarde Vintre, blev det ikke godt for Faarene, enten de kom i Hus eller blev gaaende ude. I Forsommeren blev der bjerget 2 — 3 Læs mosset Lyng (fint Lyng med hvidt Mos) og om Sommeren nogle Læs „Marktøj“, som bestod

af Hvideris, Klokkelyng, Katteskæg og Hedesprinkel. *) „Marktøjet“ var altsaa meget tarveligt Hø, men det gode Græs aad de løsgaaende Faar om Sommeren. De Faar, der blev gaaende ude, selv om Vinteren var haard, klarede sig som Regel bedst. Værst var det, naar der var megen Sne, og det saa vekslede med Tø, Frost og Isslag. Der dannedes da en haard Skorpe paa Sneen, som Faarene ikke kunde skrabe bort. De gamle Faar, der kom i Hus, klarede sig dog nogenlunde; for de skubbede de yngre og Gimmerne væk fra Krybben, en medvirkende Aarsag til, at Dødeligheden blandt disses Lam i Foraaret var saa stor.

Selv om det altsaa ikke var saa godt, at faa Faarene i Hus, pressede Konerne dog paa for at faa Dyrene hjem, naar Vinteren blev haard, „for det er et rart Dyr, det giver baade Føde og Klæder“, sagde de. Det kendte Mundheld, der lyder, naar noget bliver borte: „Man skal søge i Ovnen, før man søger i Sognet“, skulde stamme fra, at en Mands Faareflok var blevet borte i en Snestorm. Efter et Par Dages Søgen ude i Sognet fandt Manden dem hjemme i Ovnen eller Ovnhuset, hvor de var tyet ind under Stormen, hvorefter der havde lagt sig en Sne-drive foran Indgangen, saa de ikke kunde komme ud.

Naar Vinteren var overstaaet, og de fleste Faar havde læmmet, blev de vasket og klippet, Vædderlammene blev kastrede saa nær som en af de

*) Ved Klifoden fandtes gerne en ujævn Flade bevokset med Lyng. Denne Flade gik over i fugtige Lavninger, Slader, med Katteskæg og Halvgræsser o. l. Overgangen mellem Lyngfladen og Sladerne kaldtes Hedesprinkel. Her groede fint Lyng, forskellige Slags kryhende Ris og enkelte Græsser.

bedste, der blev udtaget til Bedækningsvædder. Hvor nær beslægtet den var med Faarene toges der ikke Hensyn til. Den blev dog sjælden brugt til Bedækning mere end et Aar. Efter Jul blev der snøret haardt om Pungen (den blev „afbundet“). Efter et Par Maaneders Forløb var Pungen vissen og blev afskaaren. Saa lod man saadan en Vædder blive 2

3 Aar gammel, inden den blev slagtet. Den var da god i Saltbaljen om Efteraaret.

Alle Lam blev desuden mærket i Ørerne. Enhver Faareholder havde et bestemt Mærke, som var indført i Mærkebøgerne hos Klitfogderne. Derpaa kom Faarene ud i Klitterne. Men i Forsommeren skulde der passes paa de nyklippede, for under stærkt Regnskyl kunde de svageste blive saa medtagne, at de ikke kunde gaa, derfor havde de fleste ogsaa et Faarehus ude i Klitterne at sætte dem ind i, naar det var daarligt Vejr.

Først i Oktober kom Faarene hjem fra Klitterne for at blive vaskede og klippede, saa Ulden kunde vokse ud inden Vinteren. Slagtefaar og Lam blev taget fra og tøjret hjemme paa Agrene, saa havde man dem den Dag, de skulde slagtes. Slagtemetoden var ikke human. Det var gerne de ældre Kvinder, der stak Dyrene, som Regel i Nakken, og det medførte en temmelig langsom og pinefuld Død. De gamle Kvinder kunde ikke godt magte det, særlig hvis det var en Vædder. Og skulde de unge til det, var det ikke bedre, især ikke i Førstningen, for de havde ikke Dristighed til at gaa løs paa Opgaven. Senere gik de fleste over til at lade en uddannet Slagter foretage Slagtningen.

Vinterfaarene kom igen ud i Klitterne. Gamle Udsætterfaar fik gerne nogle Kartoffler og lidt Korn,

saa de kunde være nogenlunde ved Kød, naar de slagtedes.

Den Dag, Faarene skulde vaskes, var en streng Dag for Hyrden. Det kunde være brydsomt at faa Faarene slæbt hjem fra Klitterne, og naar de og Hunden var vasket, skulde han selv i Karret, men slap dog gerne med at blive holdt op over det, eller højst at faa Fødderne vasket, hvad de som Regel trængte til!

Det bedste af Efteraarsulden tog man fra til eget Brug, hvorimod det ringere og ligeledes Foraarsulden (Lød) blev solgt til Købmændene. Men de var ikke glade for Ulden af Klitfaarene, for det første var det meget uensartet, og for det andet var der meget Sand i det.

Naar Slagtningen begyndte, skulde det nok vise sig, om Faarene havde faaet en god Pasning i Sommerens Løb, ialt Fald de tøjrede. Saa længe de gamle Aftægtsfolk førte Tilsyn, gik det som Regel godt, for Konerne vidste nok, hvad Faaret var værd i Saltkarret. Kødet skulde slaa til hele Aaret, helt til næste Aars Slagtetid. Der kom ingen Slagtervogn og holdt for Døren den Gang. At opbevare Kødet, saa det kunde holde sig frisk og velsmagende hele Aaret, var de gamle Klitbønderkoner Mestre i, og særlig var de dygtige til at lave Rullepølser. En uddannet Pøsemester nutildags vil vist have vanskeligt ved at lave en mere velsmagende Rullepølse. Det gjaldt om ved Julesammenkomsterne at have de bedste Rullepøsemellemheder; da var det godt for dem at have en god fed Gildevædder at slagte i Efteraaret.

Faaret regnes gerne for at være et skikkeligt og godmodigt Dyr. Men det kunde nok arte sig saale-

des, at Hyrdedrengene og -pigerne fældede bitre Taarer over dem. Særlig galt var det, naar Faarene skulde trækkes til Vandingsstederne, for de vilde alle gaa i Vejsporene eller i Stien, og saa vilde de gerne gaa og gnave ved Vejsiden, saa 3—4 Kobler kunde nok drive Sveden ud paa Hyrden. Et Faar kunde blive saa stædigt, at det slet ikke vilde lade sig trække, saa var man nødsaget til at slaa det løs. Det kunde ogsaa ske, at et Kobbelt eller to en Nat kunde blive skræmt løse og filtre sig sammen med et andet eller tredie Kobbelt. Ofte maatte Hyrden da have Hjælp af en Kollega, undertiden kunde det blive nødvendigt at skære Tøjret for at faa det klareret; men en Klithyrdedreng kunde altid splejse, for han vidste, at naar han var konfirmeret, skulde han som Regel ud at sejle. Det saa da heller ikke godt ud, naar der var for mange Knuder paa Tøjret.

Klitfaarene havde et mærkeligt Instinkt med Hensyn til Omskiftning i Vejrliget. Om Efteraaret og Vinteren, naar der var vestlige Vinde, holdt de sig ude i de yderste Klitter, men et Par Dage før Vinden drejede østlig, og det vilde blive Frostvej, kunde man begynde at se dem i de inderste, lave Klitter (Totterne), og den første Nat, det frøs, kom de ned paa Markerne, særlig Rugmarkerne var søgte. Naar Jorden var stivfrossen fik de Lov at gaa, for Bønderne regnede med, at de gik og gødede Rugen; men saa længe de lavede Traad eller Spor, blev de jaget tilbage i Klitterne af Hunden og ligeledes i Sommertiden. Hvis de kom ind paa Kornmarkerne, var det kun at sige til Hunden: »Faarene er paa Rugen«, saa pilede den afsted, og var der fremmede Faar mellem Stedets egne, blev de først

jaget bort. Hunden vidste ogsaa, at af Stedets egne Faar kunde Vædderen eller et gammelt Faar maa-ske gaa til Angreb. Det var mindre Hunde, saa de kunde ikke ødelægge Faarene.

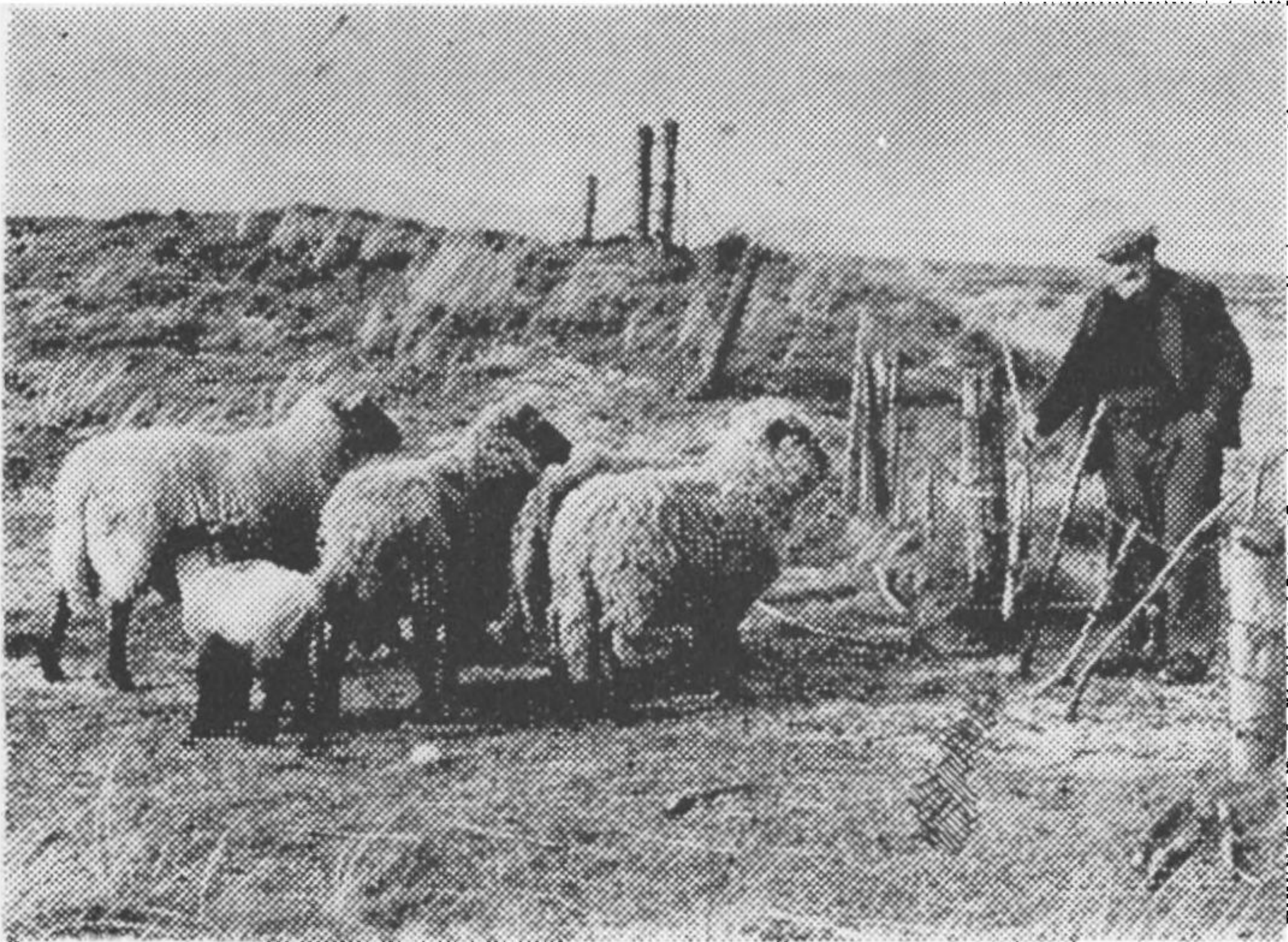
Sidst i det 19. Aarhundrede afhændede Beboerne store Klitarealer til Staten til Træplantning, og saa var Klitfaarenes Saga tildels ude. Nogle af Beboerne mente vel nok, de kunde holde en Del Faar endda. Men det gik ikke. Plantørerne vilde ikke have Faarene i Klitterne, for de gik og gnavede Knopperne af de spæde Træplanter, særlig i Vintertiden, naar Jorden var sneklædt. Vilde man nu holde Faar, maatte man have dem i Fenner eller tøjret hjemme paa Agrene. Det sidste blev man snart ked af.

Man kunde tænke sig, at den ca. 1 Kvadratmil store Kallesmærsk Hede kunde give Græsning til mange Faar. Men det var ikke Tilfældet. Kun lidt af denne Hede egner sig til Græsning. Om Vinteren stod det meste under Vand, og naar det om For-aaret tørredes bort, dannedes der som en Skorpe eller Hinde oven paa det sure Græs. Nej, det var i Sladerne mellem Klitterne og paa Siderne af disse, Faarene havde bjerget Føden. Nu er Kallesmærsk afvandet, men den er blevet til militær Skydebane i Stedet for til Faaregræsgang.

FAAREHOLDET PAA SKALLINGEN

Da Faareholdet ved 19. Aarhundredes Slutning maatte indskrænkes paa Grund af Klitternes Afhændelse, blev der dog ikke saa stor en Nedgang, som man egentlig kunde have ventet.

I Slutningen af det 18. Aarhundrede var der ved

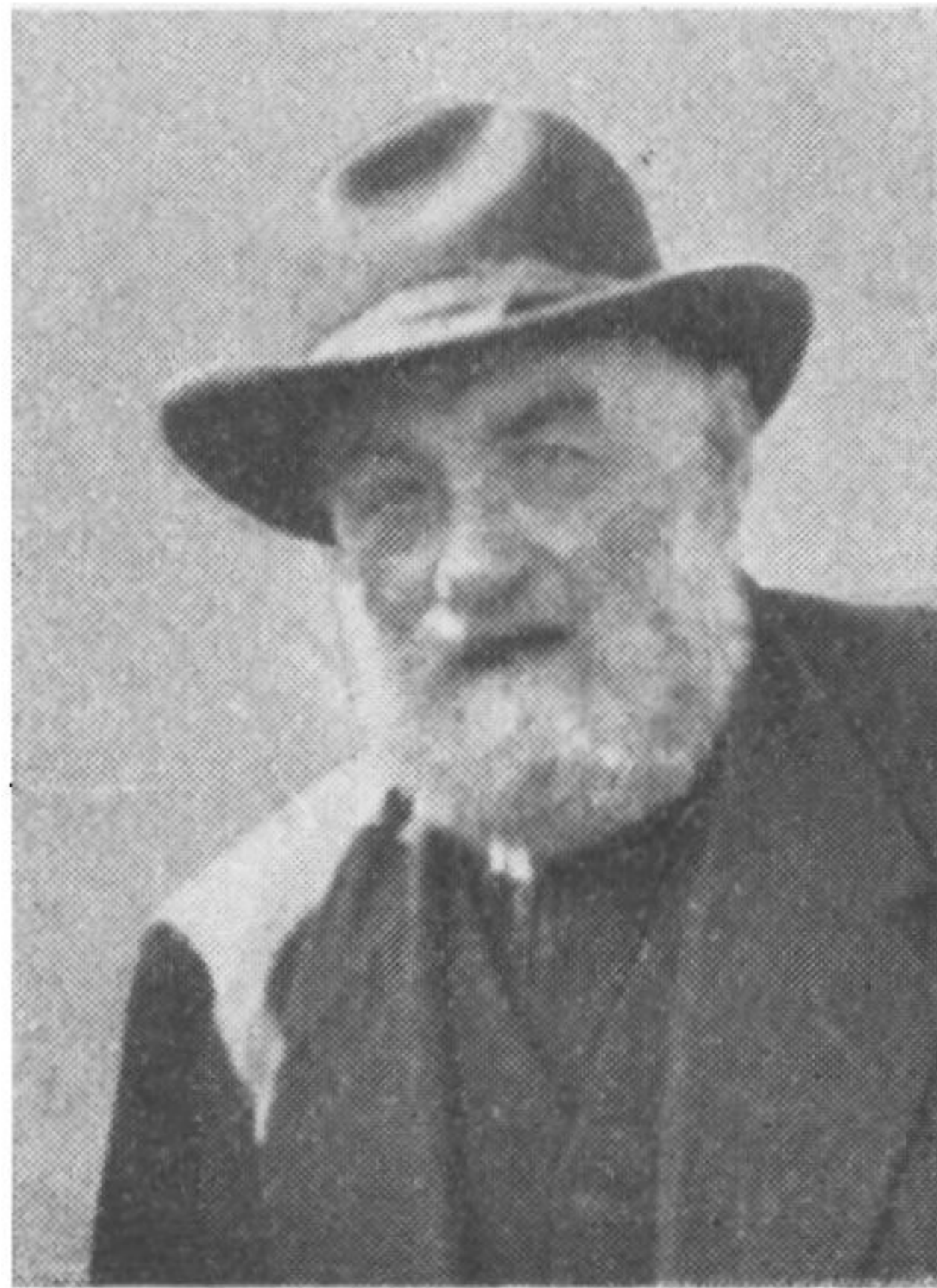

Niels Sørensen paa Skallingen med nogle af sine Faar.

Inderenden af Hobodyb øst for Grønningen mellem Sallingsande og Ho begyndte at dannes Græsningsarealer, som stadig udvidedes eftersom Arealet hævedes og ikke mere overskyledes af Havet. Her blev med Tiden god Græsning for Faar, ogsaa for en Del Kreaturer og Heste, ligesom der blev bjerget en Del Hø. Det var navnlig Ho Sogn, der nød godt af denne Landvinding, dog var der ogsaa Folk fra Oksby og enkelte fra andre Sogne, som ved Ejendomshandeler havde faaet en Part af det nye Land. Disse Arealer paa Skallingen var Fælleseje, hvor Retten til Udnyttelse deltes i Forhold til Gaardenes og Husenes Hartkorn efter et ret indviklet Fordelingssystem*).

*) Se N. Nielsen: Jordfællesskabet paa Skallingen (Geogr. Tidsskrift 1933).

Da Græsningssarealerne stadig udvidedes, kunde udensogns Folk ogsaa faa Faar græsset her, selv om de ikke var med i Interessentskabet eller Fællesskabet. I mange Aar skiftedes Interessentskabets Medlemmer til at have Opsyn med Faarene et vist Antal Dage i Forhold til deres Hartkorn; men det blev man tilsidst ked af og lejede en Mand til at

Niels Sørensen

have Opsyn med Dyrene. Der havde man i mange Aar fhv. Gaardejer Niels Sørensen af Ho. Mens han var Hyrde, steg Faareantallet paa Skallingen meget betydeligt, saa man først i 1940'erne i Sommertiden var oppe paa ca. 1500 Faar og Lam. Men i 1943 lagde Tyskerne Miner paa Skallingen, og saa maatte Hyrden og Faarene fortrække. Beboerne maatte sælge de fleste Faar. Nu søger man igen at faa Bestanden arbejdet op, baade hvad Antal og Kvalitet angaar. Man er nu oppe paa 800—900 Stykker i Sommertiden (1950).

Den gamle Niels Sørensen, som nu er 80 Aar, har taget sin Afsked. I den lange Tid han var Hyrde, blev han næsten landskendt. Der kom mange Turister, Videnskabsmænd og Jægere til Skallingen før Krigen. Alle skulde de ind at besøge Niels, som var en god Fortæller og noget af en Digter. Han boede i Hyrdehuset tæt ved Redningsstationen. Nu har Skalling-Interessentskabet købt Redningsbaadshuset og indrettet det til Beboelse for Hyrden.

At være Hyrde paa Skallingen er forbundet med et temmelig stort Ansvar. Det gælder om rettidigt at faa Faarene op paa de højere Steder eller i Klitterne, naar det sætter ind med Storm og Højvande. Faarene vil helst græsse paa de lavereliggende Arealer, som hurtigt kan oversvømmes. Er Faarene ikke kommet op i Tide, er det næsten umuligt at bjerge dem. De klumper sig sammen paa lave Forhøjninger og bliver staaende der, til Vandet løfter dem, og saa er de snart færdige, for naar Ulden bliver gennemblødt, bliver Dyrene for tunge og kan ikke klare sig ved Svømning som et Kreatur eller en Hest. I Niels Sørensens Hyrdetid druknede der næsten aldrig et Faar; han var meget paapasselig; født og opvokset derude ved Havet var han vant til at lægge Mærke til Skyerne og Havet, saa han næsten altid kunde forudse, naar det vilde blive Storm. Han havde dannet sig en Slags Fløjte af et langt Bambusrør, hvori han kunde udstøde nogle dybe Lyde. De gamle Faar kendte dem, og de vidste, at naar de lød, var de ved at komme for langt ud og skulde vende om. Kunde de ikke sanse det, havde Niels sine tro Medhjælpere: Hundene »Bob«, »Bessy« og »Daks«, som blev sendt ud, og dem

holdt Faarene ikke af at stifte Bekendtskab med paa den Maade.

Tidligere havde Beboerne haft store Tab ved at mange Faar druknede, saaledes den 13. September 1869, da der druknede over 300, hvoraf en Del drev i Land paa Fanø.

3. December 1949 var det nær gaaet galt. Da blæste det op til en haard Storm af Sydvest med Højvande. Daniel Danielsen i Ho, som da havde Opsynet, var taget ud paa Skallingen om Morgenen. Op ad Dagen saa Fru Danielsen fra Hjemmet i Ho, at Vandet steg hurtigt inde i Bugten. Hun cyklede da ad Skallingen. Her opdagede hun, at der stod ca. 50 Faar paa en lille Forhøjning, omringet af Vandet. Resolut vadede hun ud til dem, men plumpede i en af de saakaldte Havrendinger, saa hun kom i Vand omtrent til Halsen. Hun baksede saa med Faarene i 2—3 Timer for at faa dem i Land og var til sidst ved at segne af Udmattelse og Kulde. Da opdagede Fiskeeksportør J. P. Sørensen, Esbjerg, som var paa Jagt derude, den farlige Stilling, hun var i, og kom hende til Hjælp, fik hende op i Jægerhuset, hvor hun fik en god, varm Drik og Tøjet noget tørret. Efter et Par Timers Forløb spadserede hun hjem til Ho. Cyklen laa under Vand. Fru Danielsen er Datter af Niels Sørensen, og en Datter, der har taget Faderens Omhu for Faarene i Arv. For den Optræden modtog Fruen fra Foreningen til Dyrenes Beskyttelse en Belønning paa 200 Kr. samt et Diplom.

Interessentskabet har fastsat Regler og Vedtægter for Græsningen af Faarene paa Skallingen. 1. eller 2. April kommer en Del derud, da er de fleste Lam født. Midt i Maj kommer de hjem og bliver

Faaremarkedspladsen ved Ho Forsamlingshus.

vasket og klippet. Saa kommer de atter paa Skallingen og bliver der til den 24. August, da de igen kommer hjem, og Faaremarkedet i Ho bliver afholdt. De Dyr, der ikke sælges, vaskes og klippes og drives paany ud paa Skallingen, hvor de nu maa gaa over det hele. Fra April til 24. August har de kun maattet græsse paa det østligste Arealer, den vestlige Del forbeholdes Kreaturerne.

Naar Faarene klippes saa tidligt som sidst i August, skyldes det ikke blot dette, at man da har Dyrene hjemme, men først og fremmest, at Dyrene efter Klipningen søger op i Klitterne i Læ, hvad de saa er vant til, naar Efteraarsstormene med Højvande sætter ind, og de ellers vilde drukne paa de lavere Arealer. Omkring 1. Nov. kommer de atter hjem, og de, der skal slagtes, tages fra. Vinterfaarene kommer atter ud paa Skallingen og bliver

der til Jul. Det kan ske, at nogle bliver gaaende derude hele Vinteren, men det er paa Ejerens egen Risiko; for da er der ingen Hyrde derude.

Betalingen for Græsningen bliver beregnet i 4 Rater: 1.: fra April til midt i Maj, 2.: fra midt i Maj til 24. August (1. Sep.), 3.: fra 24. Aug. til 1. Nov. og 4.: fra 1. Nov. til Jul.

Den 24. Aug., den Dag, Faarene kommer hjem og Markedet i Ho afholdes, er efterhaanden blevet en Fest- og Fridag for Befolkningen i Ho og Oksby Sogne, ja ogsaa i tilstødende Sogne. Folk i Oplandsognene aflægger gerne denne Dag Familien i Ho et Besøg, og den vestjyske Gæstfrihed udfolder sig.

Om Morgenen tidligt maatte en Del af Sognets mandlige Ungdom ud paa Skallingen og hjælpe Hyrden med at drive Faarene hjem. I en lang Stribe kommer Dyrene hen ad Vejen, 1000—1200 Faar! Et gammet Faar er Fører og gaar gerne en Hovedlængde foran de næste. Ankomne til Forsamlingshuset, hvorved Markedet holdes, lukkes Faarene ind i en Fold eller Indhegning. Idet Førerfaaret passerer Leddet, giver det et Hop, som om det skulde over et Dørtræ, skønt Jorden er jævn, og de næstfølgende gør ligeledes. Det ligger dem i Bevidstheden fra om Vinteren, naar de hjemme paa Gaardene kommer ud og ind af Faarestien. Slutelig bliver Leddet lukket, og Ejerne kommer derind for at finde deres Faar og Lam, som blev mærket i Foraaret, før de kom paa Skallingen. Efterhaanden som Dyrene findes, faar de Reb paa og trækkes ud af Folden, og saa begynder Handelen; for nu er Opkøberne ankommen. Det kan godt vare et Par Timer, før de sidste faar deres Faar ud. Der er dog ingen Fare for, at de ikke skal faa Dyrene solgt,

for Købelysten er stor, da det er gode Dyr. Interesseselskabet søger nemlig stadig at forbedre Bestanden. Der indkøbes Vædderlam af sværere Racer, særlig af Oxforddown.

Saaledes spiller Faareavlen da endnu den Dag i Dag en betydelig Rolle paa denne Egn, selv om den nu drives under andre Former end tidligere.
